

Budskaber fra formiddagen på Forum for fleksibilitet den 28. februar 2023

Velkomst

Ved Kristoffer Böttzauw, direktør for Energistyrelsen

Budskaber:

- Anvendelsen af fleksibilitet er en 'grundsten' i Markedsmodel 3.0. Vi ser ind i en fremtid med øget energiforbrug (bl.a. fra Ptx-anlæg) og øget VE-produktion. Her er fleksibilitet et af de stærkeste svar på de udfordringer, der skal håndteres ift. elforsyningsikkerhed, elnettet og et energisystem i balance.
- Vi har at gøre med et område i rivende udvikling. En udvikling, der ikke altid er lineær, men til tider eksponentiel.
- Klimakrise, energikrise og krigen i Ukraine har sat energisystemet på toppen af dagsordenen, og svaret på kriserne er bl.a. en hurtig grøn omstilling med fokus på fleksibilitet, omkostningseffektivitet, forsyningsikkerhed og aktive forbrugere.
- Der blev gennemgået nogle af de mange anbefalinger, som blev foreslået i Markedsmodel 3.0 og nævnt Forum for fleksibilitet som et af de konkrete initiativer herfra.
- Energistyrelsen har bidraget med høringssvar på den høring som Kommissionen har haft vedrørende den kommende revision af EU's elmarkedsdesign. Kommissionen forventes at fremsætte forslag om revision af elmarkedsdesign i marts 2023. Danmark har fokus på at bevare velfungerende kortsigtede markeder uden for meget intervention kombineret med en forbedring af de langsigtede forwardmarkeder og fremme integrationen af EU's elmarkeder. Vi skal ikke mindst bevare og fremme investeringssignalerne i VE, så der er incitamenter til at investere i grøn omstilling, fleksibilitet mv.

Samtale om fremtidens fleksibilitet i elmarkedet. Hvor er vi henne i 2033, og hvordan er vi kommet hertil?

Deltagere i samtalen var:

- Jørgen S. Christensen, teknologidirektør i Green Power Denmark
- Søren Dupont Kristensen, administrerende direktør for Energinet Systemansvar
- Stine Leth Rasmussen, vicedirektør i Energistyrelsen

Budskaber:

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

- Vision for 2033:
 - Flexibilitet leveres automatiseret af en bred vifte af aktører og uden, at kunderne behøver at involvere sig direkte. Der er i højere grad fokus på kunderne, der agerer i flere roller (forbruger, producent, fleksibilitetsleverandør), end der er på teknologien.
 - Et digitalt lag af data ligger hen over det hele og sikrer en effektiv balancering af forbrug og produktion. I 2033 har vi et datadrevet system, hvor datafrisættelse er "smørelsen" til at gøre anvendelse af flexibilitet nemt og automatiseret. Data er forudsætningen for, at flexibilitet kan leveres algoritmebaseret, automatiseret og på en let måde for den enkelte forbruger.
 - Placering af forbrug og produktion ift. hinanden bliver afgørende særligt for transmissionsnettet. Placering og flexibilitet sikres bedst af moderniserede markedsregler frem for regulatoriske krav.
 - Vi har et nyt mindset og et 'multipolært' elsystem med mange aktører i elmarkedet. I forhold til samtidigheden vil spotprisen måske ikke være pr. time som i dag, men være dynamisk og måske helt ned til per minut.
 - Ift. storskala elproduktion og –forbrug vil fx PtX-anlæg kunne tilbyde flexibilitet 'by default' og gode digitale løsninger.
- Vejen hertil:
 - Markeder og prissignaler skal facilitere den optimale levering af flexibilitet. Udviklingen af markeder og andre signaler som tariffer bør foregå mere agilt og hurtigt. Det kan være hæmmende for udviklingen, at markedsregler fastsættes i lovgivning, og det dermed bliver tungt at ændre. Mere regulering begrænser innovationspotentialt.
 - Kundernes engagement pba. høje priser bør ikke ødelægges regulatorisk. Forbrugerbeskyttelse gennem intervention i markederne bidrager ikke til grøn omstilling, forsyningsikkerhed, økonomisk effektivitet. Forbrugerbeskyttelse bør derfor ikke drive udviklingen af markedsdesignet men bør sikres på anden vis.
 - Vi har en enestående mulighed for at udnytte energikrisen og den nuværende bevidsthed hos forbrugeren ift. de høje priser til at sætte flexibilitet på dagsordenen. Prissignalerne skal virke og sende incitamenter til investeringer og ændret adfærd, men vi skal samtidig sikre, at der ikke bliver lagt for stor en risiko hos den enkelte forbruger.

Flexibilitetsdagsordenen i EU

Ved Christian Zinglarsen, direktør i ACER

Budskaber:

- Betydelig forskel i fokus blandt EU's medlemslande om fremtidens elmarkedsdesign, jf. Europa-Kommissionens kommende reformudspil. Mens nogle er mere markedsorienteret, ser andre behov for øget regulering, herunder med henblik på øget prisbeskyttelse af forbrugere og industri.
- Øget volatilitet i energipriser er kommet for at blive. Overordnet er der forskellige tilgange til at takle øget prisvolatilitet, der må ventes at stige qua udviklingen på både produktions- og efterspørgselssiden. Langtidskontrakter bl.a. via forbedret likviditet af forwardmarkeder må forventes at indgå som en del af svaret. Men visse tilgange rummer også ulemper og/eller utilsigtede virkninger. Derfor ligger 'djævelen i detaljen' i de kommende måneders forhandling.
- Indtryk af at de foreløbige drøftelser i dette forum nok mere udtrykker et 'minoritetssynspunkt' snarere end det modsatte i forhold til den nuværende politiske debat i EU.
- Nedenunder de store politiske 'sværds slag' arbejder ACER med forbedringer inden for rammerne af sekundær lovgivning, her via de såkaldte Framework Guidelines og Network Codes.
- Som anmodet af Europa-Kommissionen sendte ACER en Framework Guideline til Kommissionen om demand response lige før jul, som skulle fungere som en vejledning til EU om, hvordan den kommende EU-forordning for fleksibilitetsydelse bør udformes. Dagens oplæg gennemgik flere elementer heri, herunder om aggregering, tilgang til prækvalificering (bl.a. med henblik på at fremme 'economies of scale'), tilgang til systemydelse mv.
- Et klart budskab var, at de kommende rammer i EU har til formål at skabe en progressiv dynamik mellem det nationale niveau og EU-niveauet, hvor 'best practices' kunne identificeres og tilskyndes andre steder. Derfor opfordredes forummet til at fortsætte arbejdet – ligesom udviklingen andre steder måske også kunne inspirere tilgangen i Danmark.

Paneldebat: Fremtidens behov for fleksibilitet

Deltagere i paneldebatten var:

- Stine Grenaa Jensen, vicedirektør for Energinet Systemudvikling
- Lars Møller Uhd, direktør for Netstrategi i N1
- Øyvind Vessia, direktør for Energipolitik, Regulatory Affairs, Ørsted
- Charlotte Blou Sand, CEO i True Energy

Budskaber:

- For Energinet betyder fleksibilitet at opnå balance i tid og sted. Der vil være større fokus på geografi, dvs. på at få energimængderne til at passe alle steder fx via incitamentter til samplacering. Netudbygningen kommer med

høje omkostninger og gener i form af synlighed af den massive infrastruktur, som der vil være behov for. Fokus på at bruge markeder og sende signaler til aktørerne. Alle skal være bevidste om, hvilken fleksibilitet de vil kunne levere, og hvilken fleksibilitet de efterspørger.

- På distributionsniveau bliver udnyttelsen af fleksibilitet et spørgsmål om prioritering af ressourcer ift. det store behov for reinvestering, samt udbygning ifm. tilslutning af VE og nyt forbrug som ladestandere. Hvis det prioriteres, kan fleksibilitet nogen steder afhjælpe overbelastningen af transformerstationer og kabler og dermed betydeligt reducere investeringsbehovet ifm. elektrificeringen. Der kan derfor være behov for, at der sættes en retning politisk og regulatorisk.
- Aktørerne har behov for en fair betaling for alle de ydelser, som de leverer. På nuværende tidspunkt bliver alle ydelser ikke prissat i markedet. På distributionsniveau skal der defineres nye ydelser og produkter for at etablere et marked for aktørerne at forholde sig til. Teknologien er i vidt omfang til stede, men der mangler produkter og prissætning, hvilket gør det svært at finde og engagere kunder. På transmissionsniveau ligger udfordringerne i minimumsbudstørrelser, krav om symmetriske bud, samt krav om rådighed i for lange perioder. Der er desuden TSO-ydelser, der ikke betales for på nuværende tidspunkt. Endelig er det en forudsætning for at kunne opnå stordriftsfordele hos aktørerne, at der sker en harmonisering af rammerne for levering af fleksibilitet.
- Aktører efterspørger arealer til havvind og processer, som kan sikre en formaliseret dialog, inden der træffes beslutning om, hvor kabler placeres.
- Energinet efterspørger læring, digitalisering og nye teknologier.
- Havvind reducerer elpriserne, overskudsstrøm er billig strøm, som vil kunne udnyttes med fleksibelt forbrug.
- Aktørerne efterspørger betaling for alle de systemydelser, der leveres. Det er aktørernes forventning, at hvis de kunne modtage betaling for alle ydelser, der leveres til Energinet – også dem der i dag leveres gratis – så vil der være tilstrækkelige økonomiske incitamentter til, at VE og eksisterende regulerbare anlæg tilsammen vil kunne sikre såvel effekttilstrækkelighed som systemsikkerhed.

Refleksion over formiddagen og rammesætning af workshops

Ved Lars Nielsen, kontorchef i Energistyrelsen

Budskaber:

- Formiddagssessionen blev afsluttet med en opsamling på formiddagens oplæg.
- Det blev fremhævet, at formålet med forummet er at skabe et godt grundlag for samarbejde og dialog mellem elmarkedets aktører.
- Der blev sat fokus på dagens tema, fleksibilitet, og hvordan fleksibilitet kan bidrage til at håndtere flaskehalse i nettet ift. nettilstrækkeligheden,

bidrage til elforsyningssikkerheden og herigennem effekttilstrækkeligheden samt hjælpe ift. de systembærende egenskaber og balancering.

- Til sidst blev det nævnt, at de forskellige typer af fleksibilitet ville blive afspejlet i de tre efterfølgende workshops. Formålet med de tre faglige workshops var at gå lidt mere i dybden med de faglige diskussioner

Workshops

Se separate referater for disse.

Afslutningstale

Ved Lars Nielsen, kontorchef i Energistyrelsen

Budskaber:

- Energistyrelsen fremhævede, at det havde været en god dag med aktiv medvirken fra mange deltagere, og at der var kommet mange gode ideer og konstruktive indspil.
- Håbet er, at alle har lært noget nyt gennem dagen og er blevet klogere på mulighederne for at udvikle fleksibilitet forskellige steder i energisystemet, og at der blev netværket og skabt nye kontakter.
- Dette var det første Forum for Flexibilitet. Men forummet er kommet for at blive, og Energistyrelsen satser derfor på at holde et nyt forum om et år.
- Næste skridt bliver at samle op på de mange drøftelser og input. Og finde ud af - i dialog med deltagerne - om der er grundlag for at arbejde mere konkret videre med noget af det. Energistyrelsen vil gerne samarbejde med branchen og øvrige interessenter om at tage nogle af disse diskussioner videre. Men det er ikke noget Energistyrelsens kan drive alene. Det er hverken muligt eller særlig hensigtsmæssigt. Derfor er der behov for aktiv medvirken fra nogle af deltagerne. Dvs. dialog og samarbejde om konkrete problemstillinger som fx er blevet rejst i de tre faglige workshops her til eftermiddag.